

δυο λόγια αποχαιρετισμού

Αγαπημένα μας παιδιά, η σημερινή στιγμή –όσο κι αν συμφωνήσαμε όλοι πως πρέπει να είναι πιο “ήσυχη” σε σχέση με προηγούμενες τελετές αποφοίτησης– δεν παύει να είναι πυκνή σε φόρτιση αισθημάτων και νοημάτων. Το να κλείνει αυτός ο κύκλος των γυμνασιακών χρόνων, ένας κύκλος που σηματοδοτεί την ολοκλήρωση ενός –αν μη τι άλλο– εντυπωσιακού μετασχηματισμού των παιδιών (που ήρθαν πρωτόκρια στο Γυμνάσιο, με τα μάτια γεμάτα απορία και το χτυποκάρδι να πάει σύννεφο) σε κοπέλες και παλικάρια (που ξέρουν πια τι θέλουν και πώς να το διεκδικούν) δεν είναι και μικρό πράγμα. Δείτε τους και καμαρώστε τους! Τους αξίζει ένα

μεγάλο «μπράβο» γι’ αυτό που έχουν καταφέρει!

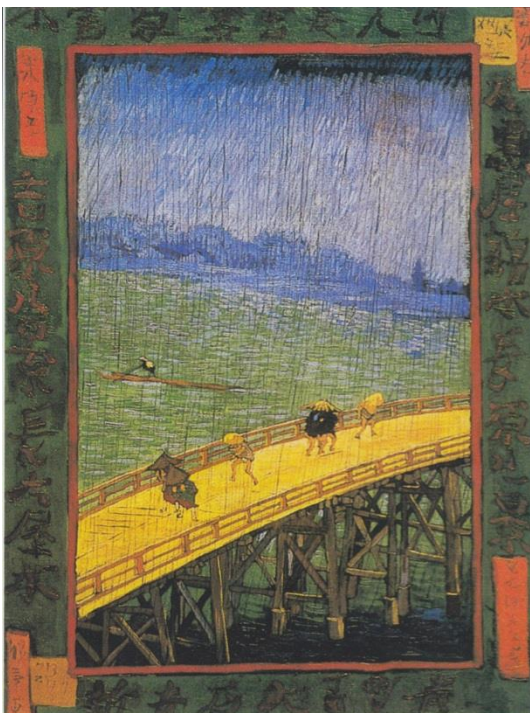
Η σημερινή στιγμή είναι ιδιαίτερη και πυκνή και για τους γονείς αυτών των παιδιών, πατέρες και μητέρες, που μεγάλωσαν κι αυτοί μαζί με τα παιδιά τους. Το να μεγαλώνεις ένα παιδί και να συμπορεύεσαι μαζί του σε αυτή την περίοδο της ζωής του, στην πορεία του προς την ενηλικίωση, δεν είναι ούτε εύκολο ούτε ανώδυνο. Ο Έριχ Φρομ, ένας από τους σημαντικότερους ψυχολόγους του 20ου αιώνα, μιλώντας γι’ αυτή την περίοδο, την κατονομάζει ως την «τρίτη αναγκαία έξοδο» του παιδιού από τη μητρική αγκαλιά στην πορεία του προς την αυτονομία. Προηγήθηκαν η πρώτη έξοδος (ο τοκετός και η έξοδος του βρέφους από τη μήτρα με το κόψιμο του ομφάλιου λώρου) και η δεύτερη (ο απογαλακτισμός με τον αποχωρισμό του από το μητρικό στήθος).

Η τρίτη, και πιο περίπλοκη ίσως, έξοδος είναι αυτή που ζήσατε: με την εγκαθίδρυση μιας απόστασης ανάμεσά σας, αναγκαίας για τον μετασχηματισμό του παιδιού και τη συγκρότησή του σε ξεχωριστή κι αυτόνομη προσωπικότητα, που δεν θα είναι εξάρτημα ή προέκταση των γονιών του. Όλοι γνωρίζουμε πως –όσο κι αν δεν θα υπάρξει ίσως στη ζωή του ανθρώπου πιο οικεία, πιο φιλική και ζεστή αγκαλιά από τη μητρική– είναι ζωτικής σημασίας ο αποχωρισμός από αυτήν –είτε μιλάμε για τον τοκετό, είτε για τον απογαλακτισμό, είτε για την ενηλικίωση. Αν δεν αποχωριστείς από αυτό που

λατρεύεις να σε τρέφει με την αγάπη και την ολοκληρωτική του αφοσίωση, δεν θα ζήσεις... Αυτή η ισχυρή, δραματική θα έλεγα, ένταση ανάμεσα στην αγάπη του γονιού και το ζωτικό αίτημα για ελευθερία και αυτονομία του παιδιού, είναι ένα από τα μεγάλα μυστήρια της ζωής και είμαι σίγουρος ότι το ζήσατε, παιδιά και γονείς, σε όλη του την έκταση, σε όλες του τις πτυχές, αυτά τα τρία χρόνια. Γι’ αυτό, κι εκτός από τους τελειόφοιτους, αξίζει νομίζω ένα μεγάλο «μπράβο» και στους γονείς τους! Δεν είναι λίγο, παιδιά, αυτό που πέρασαν... κι αυτό που έχουν καταφέρει: να συναρμόσουν την αγάπη τους με τον σεβασμό και την αποδοχή της ελευθερίας σας.

Σε αυτήν την τρίτη έξοδο, οι γονείς σας δεν ήταν εντελώς μόνοι τους. Μοιράστηκαν, σε σημαντικό βαθμό, αυτήν την επίπονη διαδρομή με όλους αυτούς και όλες αυτές, εξ ονόματος των οποίων μιλώ από αυτό το βήμα: τους καθηγητές και τις καθηγήτριές σας. Γι’ αυτό και η σημερινή στιγμή είναι ιδιαίτερη και πυκνή και για εμάς που σας πήραμε από το χεράκι, για να περπατήσουμε μαζί μέσα από το μονοπάτι που καθένας μας γνώριζε καλύτερα –είτε λεγόταν Μαθηματικά, είτε Γλώσσα, Φυσική, Ιστορία, Γυμναστική, Χημεία... Όλα αυτά τα μαθήματα –που κατά καιρούς κι ανάλογα με την περίπτωση άλλοτε σας γοήτευαν κι άλλοτε όχι, άλλοτε σας άγχωναν κι άλλοτε σας φαινόταν παιχνιδάκι– ακόνισαν το μυαλό, τη σκέψη, την παρατηρητικότητα και την κρίση σας. Σας άνοιξαν νέους δρόμους και αποκάλυψαν νέες ερμηνείες του κόσμου και του ανθρώπου – του εαυτού σας και των άλλων. Όλα αυτά τα μαθήματα και οι ώρες που περάσαμε μαζί σε αυτά, ήταν τα μονοπάτια, που θα σας φέρουν στον δικό σας προορισμό. Το Λύκειο είναι το επόμενο μεγάλο μονοπάτι που θα βαδίσετε, εκεί όπου –με γυμνασμένο πια το βλέμμα– θα αντικρύσετε πιο καθαρά το φως, για να βρεθείτε ένα βήμα πιο κοντά στον αληθινό προορισμό σας. Ποιος είναι όμως αυτός ο προορισμός;

Αληθινά, δεν ξέρω αν είμαι εγώ ο πιο κατάλληλος να μιλήσω για τον δικό σας προορισμό... Μπορώ, όμως, να σας βεβαιώσω ότι όλοι μας, γονείς και καθηγητές, όσοι βρισκόμαστε δίπλα σας αυτή τη στιγμή, θα γεμίσουμε από χαρά και θα αισθανθούμε κάποια

δικαίωση, αν εσείς τον βρείτε. Θα το καταλάβουμε αμέσως πως τον βρήκατε, γιατί θα είστε χαρούμενοι (όχι χαζοχαρούμενοι) και γελαστοί (με ένα γέλιο αληθινό και όχι ψεύτικο)- ήρεμοι (συμφιλιωμένοι με αυτό που είστε) και ταυτοχρόνως συνεπαρμένοι (με αυτό που κάνετε).

Είπα «συνεπαρμένοι» και θυμήθηκα, προχθές που παρατηρούσα κάποιους και κάποιες από σας, καθώς αγωνιζόσασταν στους τελικούς αγώνες των ενδοσχολικών πρωταθλημάτων. Δε θα σταθώ σε κάποιες μικρές “παρεκτροπές”: άλλωστε το πάθος ξεχειλίζει από όλους σας, να δώσετε τον καλύτερο εαυτό σας, να κατακτήσει η ομάδα σας πόντο-πόντο τη νίκη. Και σκέφτηκα εκείνη τη στιγμή, ότι αυτή είναι μια δυνατή και αληθινή εικόνα για αυτό που πραγματικά επιθυμείτε στη ζωή σας. Με τη γλώσσα του αρχαίου συγγραφέα Λογγίνου, ήταν ένα «ἀπήχημα ὑψηλοφροσύνης»! Έχετε το δικαίωμα –να μην πω την υποχρέωση– να ζήσετε συνεπαρμένοι και να φτιάξετε το δικό σας συναρπαστικό κόσμο. Το αν θα κερδίσετε ή θα χάσετε στο τέλος, μικρή σημασία θα έχει, γιατί αγωνιστήκατε και δώσατε τον καλύτερό σας εαυτό. Το ίδιο, νομίζω, συμβαίνει με όλες τις πτυχές της ζωής –είτε πρόκειται για τον αθλητισμό, την επιστήμη, την τέχνη, τις σχέσεις ή οποιαδήποτε άλλη πράξη.

«Ἄφου μόνον ὁ ἔρωτας τὸν θάνατον νικᾷ», αποφαινεται ο ποιητής Ανδρέας Εμπειρίκος¹, «θᾶναι κι ἡ ποίησις Ἀπόλυτα ἐρωτικὴ ἢ δὲν θὰ ὑπάρχη». Κι όταν ο ποιητής μιλά για τον ἔρωτα, βεβαιώνοντας πως «μόνον [αυτός] τὸν θάνατον νικᾷ», δεν αναφέρεται σε μια τυφλή, απρόσωπη και επιπόλαιη φυσική παρόρμηση, αλλά στο πλήρες και απόλυτο δόσιμο του εαυτού μας στον «άλλον». Επίσης, όταν μιλά για ποίηση (όπως το ξέρετε η λέξη «ποίηση» προέρχεται από το ρήμα «ποιῶ» που σημαίνει πράττω), δεν αναφέρεται μόνο στα ποιήματα ή στην τέχνη, αλλά σε κάθε πράξη. Να, λοιπόν, πώς μπορεί να αρχίσει να αναφαίνεται ένας προορισμός στ’ αλήθεια συναρπαστικός: να κάνεις πράγματα που ξεπερνούν τα στενά πλαίσια του «εγώ» κι αποκτούν –μέσα από την αυτοπροσφορά σου στο «εσύ»– μια προοπτική αθανασίας. Σαν τη δική σας, συναρπαστική και συγκινητική πρωτοβουλία, να βρείτε τρόπο και να συμπαρασταθείτε σε ένα άγνωστο σε σας κοριτσάκι, τη Μυρτώ, μαζεύοντας χρήματα από τα βραχιολάκια που πουλήσατε. Αυτές τις πράξεις εννοώ, πως αντέχουν στην αιωνιότητα, νικώντας σαν τα μπαλόνια το νόμο της βαρύτητας· αυτές που ανεβαίνουν ψηλά στον ουρανό κι ανεβάζουν κι εμάς λίγο ψηλότερα.

Βέβαια, αν απλώσουμε το βλέμμα λίγο πιο πέρα κι αφουγκραστούμε έστω και λίγο τι γίνεται στην πατρίδα μας, την Ελλάδα (που πλέον μόνιμα συνοδεύεται από μια γενική, αυτήν «της κρίσης»), τότε θα αντιληφθείτε γιατί σας είπα ότι εγώ δεν είμαι ο πιο κατάλληλος να σας μιλήσω για τον προορισμό σας... Γιατί ανήκω κι εγώ, κι όλοι εμείς οι “μεγάλοι”, σε μια γενιά που, όπως ομολόγησε ο ακαδημαϊκός Θεοδόσης Τάσιος, «Ουσιαστικά είμαστε οι εκμεταλλευτές των παιδιών μας. Διότι δανειστήκαμε αφειδώς για να περάσουμε καλά, αλλά τα δανεικά θα τα πληρώσουν οι επόμενες γενιές», δηλαδή εσείς. «Προτάξαμε μια ηθική προτεραιότητα που συγκεφαλαιωνόταν στο [στενόκαρδο και στενόμυαλο] “εγώ, εδώ και τώρα”, ενώ η λυδία λίθος του ηθικού ενεργήματος είναι [η ψυχική ευρυχωρία και προσφορά] στο “εσύ, αλλού και ύστερα”».

Εντούτοις, μέσα σε αυτή τη γενικευμένη παρακμή, εδώ στο Αρσάκειο Γυμνάσιο, με τη συμφωνία και τη σύμπραξη των καθηγητών σας, επιχειρήσαμε να στήσουμε ένα ανάχωμα, μια πνευματική αντίπολη σε αυτήν την παρακμή, γιατί πιστεύουμε στον καταλυτικό ρόλο της παιδείας. Γιατί η παιδεία, αν και φαίνεται να είναι απλά μια εισπνοή του παρελθόντος, στην πραγματικότητα η εκπνοή της αφορά κι αποτυπώνεται στο μέλλον. Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε όσα καλά πήρατε από αυτό το σχολείο θα αποτελέσουν τον οδικό χάρτη της οφειλής και του χρέους που αναλαμβάνετε: να καταθέσετε τα χαρίσματα και τις ικανότητες, που εδώ καλλιεργήσατε και θα συνεχίσετε με το καλό να καλλιεργείτε και να τα αναπτύσσετε και στο Λύκειο, στην υπηρεσία του ανθρώπου και της κοινότητας. Προσδοκία όλων μας είναι να τα δούμε να κρυσταλλώνονται σε στάση ζωής που θα φέρει ξανά την χαμένη εντιμότητα και την αξιοπρέπεια σε αυτόν τον τόπο.

Σας ευχαριστώ πολύ.²

Θανάσης Νευροκοπλής,
διευθυντής

¹ Ανδρέας Εμπειρίκος, «Μία ριζιά ζαριών δὲν καταργεῖ ποτὲ τὴν τύχη», ΑΙ ΓΕΝΕΑΙ ΠΑΣΑΙ ἢ Η ΣΗΜΕΡΟΝ ΩΣ ΑΥΡΙΟΝ ΚΑΙ ΩΣ ΧΘΕΣ, εκδόσεις Ἴαγρα 1984.

² Ένα μεγάλο «ευχαριστώ» στην κ. Γκίνη για τη βοήθειά της στο μουσικό μέρος της γιορτής, στον κ. Σπανό για τις διακοσμητικές πινελιές του, στους υπεύθυνους καθηγητές σας για τη βοήθεια που σας πρόσφεραν όλη τη χρονιά μέχρι και την προετοιμασία της σημερινής γιορτής, τον κ. Λεωνίδα Κατσακάρη και τον κ. Βασίλη Τεμπερεκίδη, στον κ. Τσιτσιλιάνο που εκτός από τις προβολές εικόνων και βίντεο ανέλαβε κάθετι πρακτικό που αφορούσε την οργάνωσή της, και, βέβαια, ένα «ευχαριστώ» στην ψυχή της σημερινής εκδήλωσης, την υποδιευθύντρια του Σχολείου μας, κ. Μαρία Φωτίου.

